

ERDÉLYI GAZDA

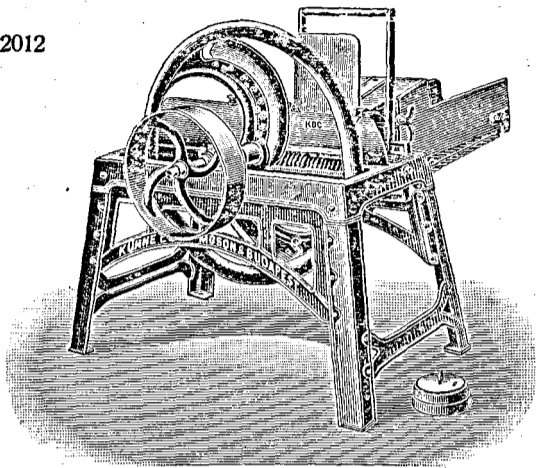
XLII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1910 Október 16.

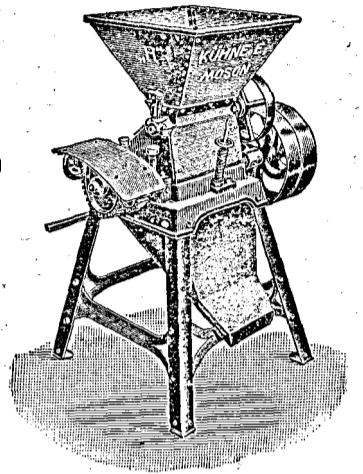
42. SZÁM.

Szecs kavágókat, kukoricaszártépőgépeket, répavágókat, darálógépeket, morzsolókat és füllesztőket,

2012

motorhajtásu
takarmánykészítő
berendezéseket

tejgazdasági felszereléseket

elismert elsőrendű kivitelben szállít :

„K Ü H N E” mezőgazdasági gépgyár r.-t. MOSONBAN

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Fiókraktárak: Debrecen és Temesvár.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Előnyösen teljesíti az abraktakarmányecikkek, mint finom- és durva buza-
korpa, szárított moslák és répaszelet, malátaesira, malomkonkoly, napra-
forgó- és repezeolajpogácsa, melasse stb. beszerzését.

∴ Saját érdekünkben kérjünk ajánlatot. ∴

2336

Báró Kemény József **Hungária Gépgyár**
betéti társaság **DÉVA.** 2023

Gyárt és raktáron tart: Mindennemű mezőgazdasági talajmegművelő és feldolgozó
gépeket. Benzin- és nyersolajmotoros cséplőkészletek minden nagyságban.

Mindennemű stabilmotorokat és gőzgépeket egy lóerőtől ötszázig. Villamosvilágítási és erőátviteli telepek tervezése, kastélyok, gazdaságok
villamos- és acetylen világítási berendezése.

==== Daráló, őrlő és fűrészmalmok tervezete és építése. — Vizvezetékek és kutak. =====

Különösen ajánlja modernül berendezett gyárát bármely szerkezetű gazdasági vagy egyéb gépek és autók javítására.

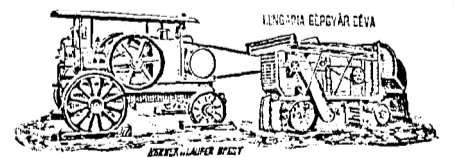
Különlegességei: Hűtőkamrák, jégkészítő telepek, tejgazdaságok és sajtgyárak berendezése, tejgazdasági berendezések
és kamrák javítása. Authogén forrasztások. **Automobil-garage.**

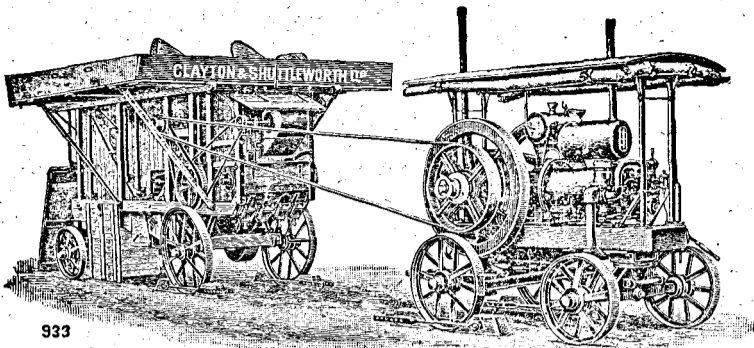
Az amerikai „Milwaukee” arató és talajmegművelő gépek erdélyrészi vezérképvisellete

Olcsó árak!

Kedvező fizetési feltételek!

Pontos és szolid kiszolgálás.

933

Nagy raktár!

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képviselője.

Nyersolajmotorok,

Szivógázmotorok,

Benzinmotorok,

'Optimus' automatikus
tüzfajtók.

Kenő olajok.

Emélyi Gazdasági és Kereskedelmi Vállalat
Kolozsvár, Mátyás király-tér 25. sz.
Dr. Osztián Olivér és Társai
Sürgőny cím: Coloniale Kolozsvár.

Telefon interurban: 60. sz.

Műszaki

cikkek.

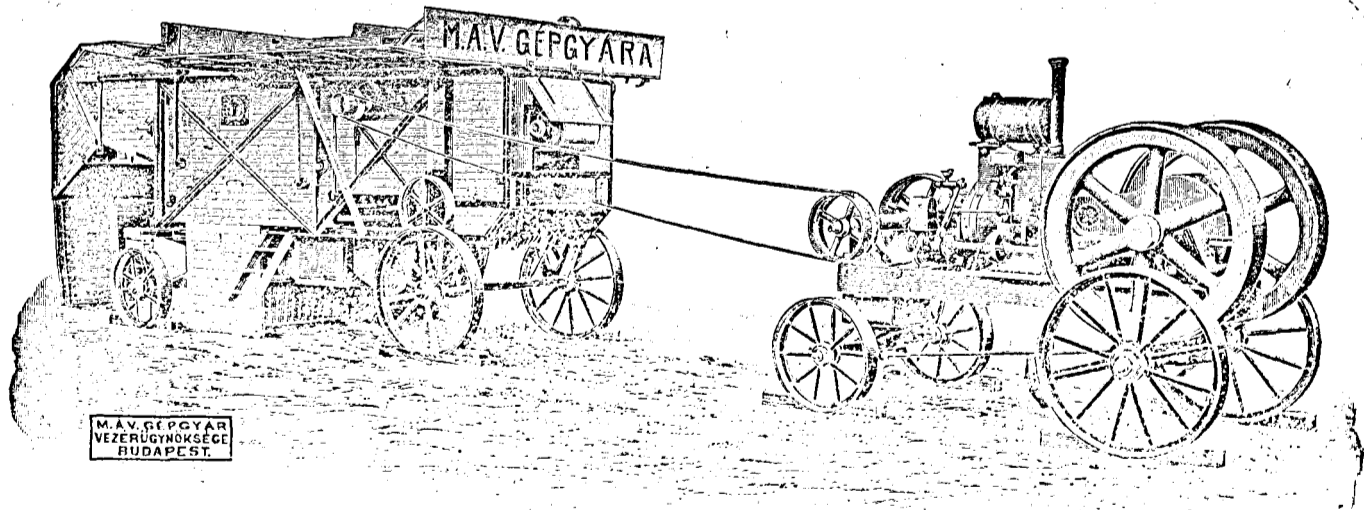
2485

Kérjen ajánlatot!

Legújabb szerkezetű

BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

tulszárnyalnak minden más gyártmányt.

M.A.V. GÉPGYÁR
VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST.

Nagy munkaképesség!

Gazdaságos üzem.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, BUDAPEST.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETESI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A gazdák és az új monopoliumok.	533
Falusi időjósok. <i>Rigler Gusztáv</i> . II.	534
Kolozsmegyei kisgazdák gazdasági tanulmány útja Beszterce vidékén. <i>Borona</i>	536

Tárca:

Az Erdélyi Gazdasági Egylet története 1844— 48-ig. <i>Lécfalvi Sáros Kálmán</i> . V.	534
---	-----

Kisebb szakközlemények.	537
---------------------------------	-----

Irodalmi szemle.	537
--------------------------	-----

Kormányintézkedések.	537
------------------------------	-----

Vegyes közlemények.	537
-----------------------------	-----

Hirdetések.

A gazdák és az új monopoliumok.

Nagy megütközést és konsternációt kel-
tettek *Lukács* László pénzügyminiszternek az
új monopoliumokra vonatkozólag a törvény-
hozás elé terjesztett javaslatai. Ezeket a javas-
latokat a pénzügyminiszter meglepetésszerűen
a legközvetlenebbül érdekelt gazdatársadalmi
szervezetek véleményének kikérése nélkül hozta
nyilvánosságra, úgy, hogy az ország földbir-
tokosainak nem is volt módjukban, hogy föld-
tulajdonosi jogaik megvédésére szavukat fel-
emeljék, holott a szóban forgó ásványi termékek
sok vidéken óriási vagyont jelentenek a föld-
birtokosokra nézve.

E tárgyban az elmúlt héten *Károlyi* Mihály
gróf elnöklésével szűkebbkörű értekezlet volt,
amelyen szóvá tették a pénzügyminiszter által
a minap a törvényhozás elé terjesztett törvény-
javaslatokat az új monopoliumokról. Az érte-
kezlet tagjai azon a véleményen voltak, hogy
a javaslatok sértik a földbirtokosok tulajdon-
jogát, amelyet meg kell védeni, mert a szóban
forgó ásványi termékek sok vidéken óriási
vagyont képviselnek. Az értekezleten elhatároz-
ták, hogy október 12-én, szerdán délután 4 óra-
kor a *Köztelek* nagytermében országos tiltakozó
gazdaggyűlést tartanak a melyen *Baross* János dr.
országos képviselő lesz az előadó. *Károlyi* Mi-
hály gróf, *O. M. G. E.* elnöke a következő
levélben hívta meg az ország gazdáit erre a
tiltakozó nagygyűlésre:

Fölvívás a magyar földbirtokosokhoz! A
pénzügyminiszter eddig teljesen szokatlan módon
terjesztette a képviselőház elé a folyékony és

gáznemű bitumenek és a kálisóroló szóló javas-
latait. A legmélyebb titokban készült a javas-
lat, csakis a benyújtás előtt 36 órával közölte
a hírlapok képviselőivel oly beszéd kíséretében,
mely Magyarország örök boldogságát ígérte
cserébe ezekért a törvényekért. A fényes per-
spektiva elvakiotta az egész országot, s csakis
így történhetett, hogy eddig az érdekelt köz-
vélemény még nem tiltakozott tulajdonjogának
állami kisajátítása ellen. Az ily nagy fontosságú,
s az egész ország földbirtokosait közvetlenül
érintő törvényjavaslatokat a pénzügyminisz-
ternek kötelessége lett volna az érdekeltséggel,
illetve annak érdekképviseleti szerveivel elő-
zőben közölni, amint ez a bányatörvényjavaslat-
tal is történt. A törvényjavaslatok meg akarják
csonkítani a magyar föld jogát, de ezt nem
teszik nyílt szóval, mert a törvényjavaslatok
meg sem említik, hogy a javaslatok anyagához
a földtulajdonosnak is van hozzászólása. Olyan-
okul tüntetik föl a petróleumot, a földgázt és
a kálisót, mint amelyek eddig is a kincstár-
nak föntartott ásványok lettek volna, melyek
nem alkották a föld tartozékát. A valóság pe-
dig az, hogy a ma érvényben levő bányatör-
vény értelmében úgy a petróleum, mint a föld-
gáz, valamint a kálisó is elvitáztatlanul a
földtulajdonosé, mellyel rendelkezni egyedüli
neki van joga. A földtulajdonosnak a petró-
leumhoz való jogát félig-meddig már preceden-
sekkel elvették, s ugyanezt akarta tenni a pénz-
ügyminisztérium ezelőtt néhány hónappal a
földgázzal, s mert ennek titokban való keresz-
tülvitele a Kissármáson érdekelt szomszédos
földbirtokosok ébersége folytán megheiusult,
készültek el még nagyobb titokban a törvény-
javaslatok.

Az osztrák kormány szintén el akarta
precedensekkel kobozni az osztrák földbirto-
kosoknak a petróleumhoz való jogát, de az
ottani földbirtokosokban megvolt az összetartás
és erő. A harcot ők nyerték meg és reakény-
szerítették a nyolcvanas években az ottani
kormányt arra, hogy törvényben mondatott ki
a földtulajdonosok elvitáztatlan joga a petró-
leumhoz. Szomorú volna, ha a magyar birto-
kosság az osztráknál gyöngébbnek bizonyulna!
Csodálatos, hogy a közvélemény mennyire tájé-
kozatlan ezekben a kérdésekben. A legkeve-
sebben tudják, mily nagy terület van a törvény-

javaslatokkal érdekelve. Magyarországon *Árva*
*Sáros, Zemplén, Ung, Bereg, Máramaros, Szat-
már, Szilágy, Bihar, Békés, Csanád, Csongrád,*
Arad, Temes, Torontál, Krassószörény-megyék
és a *Dunántul* jó része; *Erdélyben* kivétel nél-
kül minden vármegye, továbbá *Horvátország*
és *Szlavonia* nagy része olyan, hogy vagy pet-
róleum, vagy földgáz, vagy kálisó tényleg van.
vagy lehet a föld mélyében. Eddigél csak a
felsorolt megyék területe jöhet ugyan számba,
de ezekhez újabb kutatások révén még több
megye is járulhat, így tehát alig van Magyar-
országon földbirtokos, kinek tetemes anyagi
kárára nem szolgálna a javaslat törvényerőre
való emelkedése. A magyar birtokosok bizal-
mából nyert állásom megköveteli, hogy érde-
keinknek éber őre legyek. Ez teszi köteles-
ségemmé, hogy a magyar gazdaközönséget az
ellene indított támadásra figyelmeztessem és
csatasorba hívjam. A javaslatok betervezési
módja azt mutatja, hogy itt sürgősen kell cse-
lekednünk, s ezért fölhívom az ország közbir-
tokosait, hogy érdekeink megóvása módozata-
inak megbeszélésére október hónap 12-én
(szerda) délután 4 órakor a *Köztelek* (Buda-
pest, IX. kerület Üllői-ut 25). nagytermében
megtartandó értekezletre mentől nagyobb szám-
mal megjelenni sziveskedjenek.

A *Köztelek* nagytermében szerdán délután
folyt le a tiltakozó nagygyűlés.

A gyűlésen *Károlyi* Mihály gróf elnökkel
az élén egész serege jelent meg az ország szá-
mottevő nagybirtokosainak és a gazdatársadalmi
szervezetek kiküldöttjeinek. Ott voltak többek
közt: *Dessewffy* Aurél gróf, *Zselenski* Róbert
gróf, br. *Bánffy* Ernő, br. *Bánffy* Ferenc,
gr. *Teleki* Domokos, gr. *Teleki* Ferenc, *Szász*
István, Tókaji László, *Pallavicini* György ör-
gróf, *Polónyi* Géza, *Lázár* Pál, *Mezey* Gyula,
Dessewffy Emil gróf, *Lóherer* Andor, *Vörös*
Sándor udvari tanácsos, *Mezey* Lajos, *Baross*
János, Buday Barna, *Hutyra* Ferenc, *Pirkner*
János, Szilassy Zoltán, *Rubinek* Gyula, *Emödy*
József, Perczel Ferenc, *Paizs* Gyula, *Somssich*
Géza gróf, *Mezőssy* Béla, *Rákósi* Gyula, *Sierbán*
János, Meskó Pál, *Balogh* Elemér, *Mutschen-
bacher* Emil dr., *Bánffy* Ferenc báró, *Teleki*
Samu gróf, *Jeszzenszky* Pál. Erdély közvetlenül
érintett földbirtokosai részéről nagyobb küldött-
ség vett részt az értekezleten. A pénzügymini sz

A MAGYAR

Legelőnyösebb a

MEZŐGAZDÁK

GABONA

Szövetkezete útján

értékesítése.

BUDAPEST, V. KER., ALKOTMÁNY-UTCA 31.

Takarmánycikkekre megbízható, legmegfelelőbb beszerzési forrás.

térium részéről *Papp Elek* államtitkár, a földművelésügyi miniszter képviselőjében *Kazy József* államtitkár jelent meg. Számos gazdasági egyesület táviratban jelentette be csatlakozását a mozgalomhoz és a magyar bánya- és kohóvállalatok egyesülete is, mely három taggal képviseltette magát. A megjelentek sorában több kisgazda is volt.

Károlyi Mihály gróf elnök ismertette az összehívásának előzményeit, kifejtette, hogy a pénzügyminiszter közismert javaslatai mennyiben sértik a birtokos osztály érdekeit, majd örömmel jelenti be, hogy a pénzügyminiszter ígéretet tett az iránt, hogy a törvényjavaslat esetleges módosítására az érdekelt feleket értekezletre fogja egybehívni. Reméli, meg fogják találni az arany középutat, mely a magánosok érdekeit az állam érdekeivel összeegyezteti.

Szilassy Zoltán országgyűlési képviselő, a nagygyűlés jegyzője, fölolvasta a táviratokat és átiratokat, melyekkel az ország különböző testületei bejelentették a mozgalomhoz való csatlakozásukat.

Baross János országgyűlési képviselő előadó részletesen szólt *Lukács László* pénzügyminiszter javaslatairól. Ismertette a bányatörvény vonatkozó intézkedéseit, s azt bizonyította, hogy a folyékony és gáznemű bitumenek és a kilsókról szóló törvényjavaslat mai formájában történő megszavazása a magyar föld tulajdonjogát sértene. A folyékony és gáznemű bitumenek nincsenek taxative felsorolva a bányatörvényben. Tehát ezek a föld tartozékát teszik. Ezeket minden kártalanítás nélkül elvenni a földbirtokosoktól, a legnagyobb jogtalanság volna. A földgáz kérdésével foglalkozva, utalt arra is, hogy az előző kormány, a midőn területeket vásárolt, a melyeken földgáz található, a vásárt úgy csinálta meg, hogy a földgáz kihasználási jogát is megvette a területtel együtt. Ezzel világosan elismerte, hogy a földgáz épp olyan tartozéka a földnek, mint más bányatermék. Ami pedig a kálisó kérdését illeti, sómonopóliumokról alkotott törvényekből világosan kitűnik, hogy az állam-

nak kizáróan csak a konyhasóhoz van joga, de semmiesetre sem azokhoz a vegyitermékekhez, melyek a klórnátriummal fordulnak elő. Nem állhat meg a pénzügyminiszternek az az érve sem, hogy a földbirtokosoknak a jogaikhoz való ragaszkodása utját állja a bányászat fejlődésének. Az egész világon ott fejlődött legmagasabb nivóra a bányászat, a hol elismerték, hogy a bányatermékek a föld tartozékait teszik. Az előadó ezután a következő határozatai javaslatot terjesztette elő:

Mondja ki az értekezletet, hogy: 1. A leghatározottabban tiltakozik minden olyan törekvés ellen, amely a petroléumot, földgázt és kálisókat a földbirtokosok tulajdonjogából ki akarja szorítani. 2. Sajnálkozással látja az értekezlet, hogy ezekre az ásványokra nézve a pénzügyminiszter olyan törvénytervezetet nyújtott be a képviselőházhoz, amely minden kártérítési igény elismerése nélkül akarja elvonni e nagyértékű ásványokat a földbirtokosoktól anélkül, hogy az érdekelt szakköröknek véleményét kikérte volna és az érdekelteket egyáltalában meg sem hallgatta. 3. Küldjön ki továbbá az értekezlet tiz tagu bizottságot a pénzügyminiszterhez intézendő fölliratnak megszövegezésére, amely szükség esetén a képviselőházhoz is benyújtható lesz. 4. Ebben a fölliratban fölkéri a pénzügyminisztert arra is, hogy mielőtt a parlament a kérdéses monopoljavaslatok tárgyalásába belefogna, a pénzügyminisztériumban szakértekezletet tartson, amelyre az összes érdeklők képviselői meghívassanak. 5. Az értekezlet azt a reményét is kifejezi, hogy a földbirtokosok tulajdonjogi igényei a szakértekezlet megtartása után a törvényjavaslatban teljes mértékben elismertetni, honoráltatni fognak.

Gálócsy Árpádnak, az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület képviselőjének fölszólalása után, aki a bányatörvény revíziójának szükségét hangoztatta, *Papp Elek* pénzügyminiszteri államtitkár, *Lukács László* pénzügyminiszter nevében részletes fölvilágosítást nyújtott a kormányának a bitumenekre és kálisókra vo-

natkozó terveiről. A pénzügyminiszter azzal, hogy monopóliumokat akar létesíteni, az államnak az iparfejlesztéshez nélkülözhetetlen nagyobb anyagi erejére gondolt. Különben is a mezőgazdaság és ipar fogja hasznát látni mindennek. A napvilágot látott törvénytervezet különben még nem végleges.

Polouyi Géza fölszólalása után *Lázár Pál* a *Magyar Bánya és Kohóvállalatok Egyesülete* nevében, *Tokaji László* az *Erdélyi Gazdasági Egyesület* nevében jelentette csatlakozását. *Zselénski Róbert* gróf fölszólalásában szintén veszedelmesnek jelezte a monopóliumok szaporítását. A határozati javaslatot egyhanguan elfogadták s *Károlyi Mihály* gróf elnök indítványára *Bánffy Ferenc* báró, *Gálócsy Árpád*, *Lázár Pál*, *Somssich Andor*, *Sztáray Sándor* gróf, *Wollmann Kázmér*, *Zselénski Róbert* gróf, *K. Fehér Ö. János*, *Baross János* és *Teleki Domokos* gróf tagokból álló bizottságot küldtek ki a kormányhoz intézendő föllirat megszövegezésére. Az erd. gazd. egyesület is a napokban fog e tárgyban értekezletet tartani.

Falusi időjósok.

Irta *Rigler Gusztáv*, egyetemi tanár.

II.

Talán megmosolyogja az olvasó, amit azonnal mondok. Még is elmondom.

Hazánk 16,000 körül járó községe közül úgy 3,000-ben van gyógyszerár. Alig van gyógyszerár, ahol az időjárás megfigyelésére szolgáló eszközök ne volnának. Ha ezek az eszközök sok esetben nem is kifogástalanok, ha a számuk sem mindig teljes, azért azoknak okos emberek még is igen nagy hasznát veszik. Ösmerek néhány nagyobb községet, a hol az intelligensebb férfinep a patikában naponta azért is összejön, hogy megtudja a »patikustól«, milyen idő lesz holnap. És mondhatom, hogy egy tudományosan képzett gyógyszerész egészen jól beválik időjósoknak is, nem egy helyen. Igaztalan volnék, ha meg nem emlékez-

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TARCÁJA.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet története 1844—48-ig.

Irta: *Lécfalvi Sipos Kámilló*.

Minden jog fenntartásával.

V.

Az átviteli kereskedés sokat hanyatlott azóta, hogy a mind inkább fejlődő gőzhajózás azt háttérbe szorította.

A külkereskedelem inkább csak iparcikkek — főleg osztrák cikkek — behozatalában áll.

Erdély iparára, kereskedelmére. jólétének emelkedésére és kereskedelmi mérlegére károsan hatott azon körülmény, hogy a céhrendszer a maga rettenetes nepotizmusával iparosainkat kiüzte az országból (leginkább Oláhországba) s miután ott megtelepedtek, ami iparcikkeinket készítményükkel mindinkább kiszorították. A fényűzés Erdélyben rohamosan emelkedett s mivel e cikkek Erdély fedezni nem tudta, kénytelen volt behozni, ami nagy mértékben fokozta az eladósodást anyagi és szellemi tönkremenéssel fenyegette Erdély lakóit.⁶⁵

A viszonyok természetesen a kereskedelmi mérleg szenvedőlegességére vezettek.

⁶⁵ Kőváry L.: i. m. I. 215—16 l.

1837-ben a behozott áruk ért. volt 3,186.835 rfrt. a kivitt " " " 2,977.169 "

Behozatali + 209.666 rfrt.

Még szomorubb volt az eredmény 1838-ban mikor is

összes behozatalunk értéke tett 4,157,095 rfrtöt " kivittelünk " " 2,995,091 "

Behozatali + 1,162,004 rfrt.

Ausztriával való kereskedési mérlegünk állása ez volt 1837-ben:

behoztunk 385.199 rfrt. értéket

kivittünk 64,569 " " "

Behozatali + 220,630 rfrt. érték.

1838-ban a behozatal tett 172,418 rfrtöt

a kivittel " " 89,144 "

Behozatali + 83,274 rfrt.

Becher Siegfried osztrák statisztikus szerint 1841-ben

behoztunk 3,427.730 rfrt. értékek

kivittünk 2,972,993 " " "

Behozatali + 453,737 rfrt.

Károsan hatott az ipar, kereskedelem s általában az egész gazdasági élet fejlődésére a közhasználatban levő mértékek rendszertelensége és eltérő volta. Miután Ausztriában a konvenciók értékét behozták 1753-ban, azt az egész birodalomra kiterjesztették, mi által a pénzügyrendszer egyenlő lett ugyan, de a pénznem felosztása és az érmek súlyának bélyegzése eltérő volt. A hivataloknál mindig pengőben, a Magyaroknál mindig német forintban és a Székelyek meg magyar forintban szá-

moltak. Az ürmértékek közül használták az erdélyi kupát, az osztrák kupát és a magyarországi kupát, melyeknek nagysága különböző volt. A hosszúságok közül használatban volt a posta mértföld és a német mértföld. Használták a kisholdat, nagy holdat, fertályt, pász-nát és a rudat.⁶⁶

Nagy Ferencz szerint 58 erdélyi község birt vásárjoggal.⁶⁷

Ilyenek voltak Erdély közállapotai az *Erdélyi Gazdasági Egylet* megalakulása korszakában.

Hanyatlás a mezőgazdaságban, pangás az iparban és kereskedelemben.

II. Az Erdélyi Gazdasági Egylet megalakulása és működése 1844—1848-ig.

A társulás jótékony hatásai mind nyilvánvalóakká lettek. Anglia, Németország, Franciaország a haladásnak szép példáit mutatják.⁶⁸ Szép eredményeket mutatott fel e téren a szomszéd testvér haza: Magyarország is. Hogy az *Erdélyi Gazdasági Egylet* eszméje tényleg külföldi eredetű, azt bizonyítja Teleky Domokos gróf felhívása, mely szó szerinti szövegében így hangzik:

„Felszólítás egy gazdasági egyesület létesítésére. A nélkül, hogy egy igen tisztán

⁶⁶ L. Sipos K.: i. m. 32—33 lap és 21—22 lap

⁶⁷ *Vásárlajstrom a Mentor* (1842.) 329—339 l.

⁶⁸ Lásd bővebben Kautz Gy.: *Társulási intézmények a nemzetgazdaságban*. Schulze-Delitzsch: *Die Entwicklung des Genossenschaftswesens in Deutschland*.

ném saját kollegáimról, az orvosokról. Ezeknek a legtöbbször is megtaláljuk a kérdéses esz-
közöket. Sőt nem is valami kevesen közülök
hivatalos szakértők is ezen a téren. Értem a
fürdőorvosokat, a kiknek pedig a száma 300
körül jár. Tudom azonban azt is, hogy az or-
vosoknak ez a szereplése manapság már alig van
meg. Lejárt a régebbi kor »doktor bácsijainak«
szép ideje. A mai orvos megszűnt a vidék
univerzális tanácsadója lenni. Nagy kár! A
»miért« nem ide tartozik.

*Egy szóval, — a magyar gazda napja-
inkban a reá oly végtelenül fontos időjósításban,
— vagy mondjuk tudományosabban — meteorolo-
giai megfigyelésekben és azok gyakorlati föl-
használásában egyedül önmagára, illetve leg-
közvetlenebb környezetére van utalva.*

A saját maga tudománya pedig e téren
— sajnos — vajmi kevés. Kevés, mert a gazda-
sági szakiskolák sem művelik ezt a tudományt
értékéhez méltóan. Így történik, hogy a hely-
telen alapon néha nagy buzgalommal megin-
duló próbálkozásnak az eredménye egyenlő a
semmivel. Így történik, hogy az is elveszti a
kedvét a megfigyeléstől, a ki ahhoz hozzáfog-
ott, és reá bizza ezt a reá nézve életet, — mert
zsebkérdést, — a falu, vagy a tanya kikiáltott
időjósára; — rendszeren valami élemedett koru,
állandóan ott élő emberre, öregbéresre, ju-
hászra, stb.

Egyáltalán nem akarom ezzel lebecsülni a
mai falusi időjósokat! Ezerszeresen megál-
lapított tény, hogy egy-egy jó megfigyelő, pa-
raszt időjós jobban eltalálja a maga falujában
a holnap nap időjárását, mint az orsz. köz-
ponti meteorológiai intézet hivatalos jelzése.

Ez azonban csak a laikus előtt érthe-
tetlen.

Azonnal megvilágosodik a dolog, ha csak
egyetlen példára hivatkozom.

Tegyük fel, hogy az Orsz. Közp. Mete-
orológiai Intézet azt az értesítést kapja, hogy
Európa észak-keleti részén van a légnomási
maximum, és délkeleten a minimum. Továbbá
hogy az előbbi helyen az idő derült és száraz,

az utóbbin meg meleg és esős stb. Magától
adódik az általános jóslás: nagyjában észak-
kelet felől lehet várni levegőáramlást, a levegő
le fog kissé hűlni, (főként az ország északi
részein,) sőt a nap vége felé a délnyugati
borulatot is derű váltja föl.

Ez a jóslás az egész országra nagy álta-
lánoságban csakugyan áll és érvényes. De nem
áll, nem érvényes, és nem is következik be
annak minden részén. A Kárpát és Királyhágó,
hóval fődött láncolata a keleti részeken, az
Alpok, sőt a Karszt, meg a Balaton is a nyu-
gati országfélben igen nagy urak! Olyan nagy
urak, hogy úgy megváltoztatják a legjobb köz-
ponti számításokat és jóslásokat, hogy azokra
a saját édes apjuk sem ösmer reá.

Következik tehát, hogy minden helyen
csak ott helyben lehet a gyakorlatban is be-
vált valószínűséggel előre megjósolni az időt.
Lehet pedig megjósolni 12 órával előre.

Ebben találjuk meg az okát annak, hogy
gyakorlatilag többet ér a gazdának Erdélyben
is, Dunántul is, meg az Alföldön is a jó, pa-
raszt időjós, mint az állami intézetek jelentései
együttvéve.

Az ám, de hányadik faluban van igazán
jó megfigyelő? És ha van is, hányan veszik a
tudományuknak a hasznát? Hány, — főként
műveltebb embert tart vissza mindenféle te-
kintet attól, hogy ezt tegye?

Elérkeztem véleményem szerint a meg-
oldáshoz, szerény javaslataimhoz.

Meggyőződésem, hogy itt csak akkor ta-
lálunk jó utra, ha az összes érdekeltkezet
fognak.

Az állam az ő iskoláiban — főként a
gazdasági felsőbb és alsóbb tanintézetekben
szenteltessen nagyobb időt és több *gyakorlatot*
az időjárás megfigyelésének és az időjósításnak.

Szaporítsa az állam a mai szégyenletesen
kevés, hivatalos meteorológiai állomásainak a
számát mielőbb. Kötelezze ezeket arra, hogy
jóslásaikat a gazdák számára használható időben és
módon tudassák és ha kell, naponta többször
is közöljék a váratlan változásokat.

A vidéki középpontok kellő (telefon)
összeköttetésben legyenek az országos közép-
ponttal, hogy látóköriük kellően széles legyen.

Használja föl az állam első sorban a
100-nál nagyobb számú, és a szükséges esz-
közökkel jórészt már is felszerelt közép és
felső iskolákat erre a célra, beállítván a fizika
tanárait (kellő anyagi javadalmazás mellett)
hivatalos időjósokul.

Maradjon meg a posta is az állam esz-
közének, de ez a vidéken ne az országos köz-
ponti, hanem a természetes vidéki közép-
ponti jóslásait jelezze, még pedig legalább is
12 órával előre.

Mindezen kevésbe kerülő, — tehát igen
könnyű szerrel és gyorsan megvalósítható re-
formok mellett hassan oda az állam, hogy
*minden község el legyen látva jól megválogatott
és időnkint ellenőrzött, egyszerű eszközökkel.*
Ezeknek kezelésével (ismét kellő anyagi jutal-
mazás mellett) vegye igénybe a *tanulókat*.

Az eszközök mindenhol nyilvános és
mindenkinek hozzá férhető, feltűnő és for-
galmas helyen (pl. az iskola vagy a község
háza előtt) állíttassanak föl, — azok járását
bárki és bármikor maga — függetlenül is — meg-
figyelhesse és tudása szerint értékesíthesse.

A népet a földművelés különböző ágaira
már eddig is igen szép haszonnal kioktató ál-
lami erőket (vándortanítók, stb.) képezze ki
és bizza meg az állam ezen jó és fontos ügy
propagálásával és a községekben történő meg-
figyelések ellenőrzésével.

És ha az állam, ami nyerstermelő álla-
munk nem tartja a *földművelők érdekében* el-
érkezettnek az időt a beavatkozásra, akkor
tegye meg azt a manapság mindent egyesítő
katonai szempontokból.

Ha a modern hadviselésnek szüksége van
pontos térképekre, amelyen minden gyalogut,
minden bokor föl van jegyezve, hogy ne volna
szüksége minden faluban olyan állomásra,
amelyik neki előre jelzi, hogy azok az utak
holnap milyen állapotban lesznek? Ime, a ka-
tonaság is jól belevonható ebbe a nemzetgaz-

álló tárgy bő fejtegetésébe bocsátkoznék, leg-
őszintébb sajnálatom, de egyszersmind bámu-
latom is nyilvánítom az iránt, miszerint hon-
unkban mindaddig gazdasági egyesület nem lé-
tezik; midőn minden más, csak némi művelt-
ségű országban nem csak középponti ily egy-
letek léteznek, hanem legtöbb helyeken külön
tartományokban felállított fiók egyesületek is
munkálkodnak a középponti jótékonyosságának
sikeresítésére.

Egy gazdasági egyesület felállítása sehol
sem mutatkozik hasznosabb sőt sürgetőbb alak-
ban mint honunkban, melynek eddigelé csak
nem egyetlen iparágát a földművelés és az
ettől elváhatatlan állattenyésztés teszi s mely
esetben még oly annyira hátra van. Már pedig
valamint jelen körülményeinkhez képest még
hosszasan csupán ez iparág fogja tehetni a
nemzeti forgalomnak főtárgyát, úgy egyedül
ennek felvirágzása nyomán remélhetünk az
ipar magasabb fokozataihoz jutni, mert
gyári-ipar és kereskedelem a földművelésnek már
bizonyos kifejtettségét multhatatlanul feltéte-
lezi, és ez azon egyedüli alap, melyen azok
felvirágozni képesek. Ez általános törvénytől
eltérés a közigazgatási jelenetek legkritikább
kivételai közé tartozik.

E meggyőződéstől vezetve teljes bizo-
dalommal szövelltem fel honfitársaimat egy
gazdasági egyesület felállítására, s ez aláírási ívet
azon kéréssel nyitom meg, hogy azok, kik
egy fentebbi célra f. hó 14-én délelőtti 11
órákor a Casino termében tartandó előleges

értekezésben részt venni kívánnak, aláírni
méltóztassanak.

Kolozsvárt, január 4. 1844.

Teleki Domokos.⁶⁶

Az ívet aláírták: Mikes János, Kozma D.,
P. Horváth Mihály, Bornemissza Ignác, Zeyk
Károly, Mikes Kelemen, Teleki Mihály, Teleki
(keresztnev olvashatatlan). Szatsvay Zsigmond,
Kálnoky Dénes, Karacsay Sándor, Kemény
György, Bethlen (keresztnev olvashatatlan),
Bethlen Pál, Kemény Domokos, Ujfalvy Sán-
dor, Zeyk József, ifj. Bethlen János, Lészay
Lajos, Pálffy János, Kelemen Benjámín, gróf
Mikó György, Kabos Dániel, Schütz József,
gróf Korniss Gábor, Kendeffy Jakab, Bánffy
Dániel, Apor Károly. Olvashatatlan három alá-
írás összesen 31 aláírás.⁶⁹

Egy másik hasonlóságú ívet aláírták:
gróf Teleky József, báró Jósika Samu, báró
Jósika Lajos, Degenfeld (keresztnev olvasha-
tatlan), báró Bánffy (keresztnev olvashatatlan),
báró Wesselényi Farkas. Összesen 6-on.⁷⁰

A két iven 31 + 6 + az összehívó = 38
aláírás.

Az előkészítésre az első gyűlést 1844. évi
január 21-én tartották,⁷¹ 24-en gyűltek össze a
Kaszinó termében. Ez előleges tanácskozáson

⁶⁶ Eredetije az E. G. E. irattárában.

⁶⁷ Eredetije *u. ott*.

⁶⁸ Az összehívó iven 1844 évi jan. 14-e áll a
gyűlés idejét illetően. Hogy mi volt az elhalasztás
oka, hogy történt ennek értesítése nem sikerült ki-
puhatolnom.

megjelentek: báró Apor Károly, báró Bánffy Dániel,
gróf Bethlen Ádám, id. gróf Bethlen János,
ifj. gróf Bethlen János, Pál János, P. Horváth
Mihály, Kabos Dániel, gróf Kálnoky György,
ifj. gróf Karácsonyi János, báró Kemény Do-
mokos, báró Kemény György, Kendeffy Far-
kas, gróf Korniss Ferenc, gróf Kuun Gotthart,
gróf Kuun László, gróf Mikes János, Szabel
Menyhárt, Szatsvay Zsigmond, gróf Teleki
Domokos, Zeyk József, Zeyk Károly, id. báró
Wesselényi Farkas és Gyergyai Ferenc. — Az
összegyűltek P. Horváth Mihályt egyhangulag
elnökké választják, míg jegyző Gyergyai Fe-
renc lett. Gróf Teleki Domokos mint a gyű-
lés összehívója szót kér. Üdvözlő a jelenlevő-
ket s a gyűlés céljának előadása után kéri
az itt megjelenteket, hogy küldjenek ki egy
bizottságot, mely az alakulandó egyesület alap-
szabályainak tervét és szövegét elkészítené.
A gyűlés az indítványt elfogadja és a bizott-
ságot megválasztja, amely bizottságnak tagjai
lettek: báró Bánffy Dániel, id. gróf Bethlen
János, ifj. gróf Bethlen János, Gál János,
ifj. gróf Karácsonyi Sándor, Kelemen Benjámín,
báró Kemény Domokos, báró Kemény
György, gróf Kuun László, gróf Mikes János,
Szabel Menyhárt, Szatsvay Zsigmond, gróf
Teleky Domokos, Zeyk József, Zeyk Károly
és id. báró Wesselényi Farkas.⁷²

⁷¹ Eredetije az „Erdélyi Gazdasági Egyesület“ irat-
tárában.

daságilag elsőrendű fontosságú ügybe. És kérem, ha minden szakad, nem lehetne-e a *katonaságot* megbizni a megfigyeléssel és jóslással? Még tovább megyek.

A repülés korszakát éljük. Királyunk maga is érdeklődik ezen ügy iránt. A legkomolyabb helyekről és a legszomorubb tapasztalatokból naponta kapjuk az intelmet arra, hogy az a *levegő-tenger, amelyikben a közel jövő háborúi történni fognak, ma alapjában ösmeretlen valami!*

A közlekedésre, a kereskedelemre, a hadakozásra évezredek óta használt *vizi-tengereknél* nem csak azon rétegek tulajdonságait kutatták ki, amelyekben a hadihajók, meg a személyeket és árukat szállító hajók mozognak! De kutatták és fokozott erővel kutatták a mélységeket is, mert igen sok és fontos okuk, gyakorlati okuk van rá. *Hát vajjon a jövő háborúk tengerének, a levegő-tengernek a kutatása a magunkfajta szárazföldi nagyhatalomnak nem életbevágó érdeke?*

Mi lesz a kormányozható hadi léghajók és a katonai aeroplánok közeli világában, ha még a föld felszínéhez szomszédos levegőrétegekben végbemenő eseményekről sincs biztos ismeretünk? Hány birodalmi, kormányozható léghajónak, hány magyar pilótának kell összeszereznie magát addig, amíg a mai hiányos megfigyelés adatai a valóságot jobban mutató adatoknak adnak helyet?

Mikor gondolhatunk mi arra, hogy épészü magyar ember hazája levegőjében utazzon? Hát a Kárpátok hóval fődött, és az ország határát jelző csucsaira mikor fog magyar repülőgép felszállani, ha ellenség közeleg? Pedig hát ezek a csucok drágábbak nekünk, mint az Alpok voltak a csak pár nap előtt elszerezésnélendett amerikai pilótának.

Amai ember számol! A számoláshoz pedig ösmert egységekre van szükség!

És ilyen ösmert egységeink nekünk nincsenek!

Ezért tartom végtelenül örvendetesnek a *Lóczy Chólmoki-féle* tervet (a melyikkel ismét megelőzhetnénk a külföldet). Ezen terv szerint az ország néhány helyén a *magasabb* levegőrétegekben végbemenő változások is rendszeresen megfigyeltetnének.

Nem a jövő zenéi ezek, hanem a legközelebbi jövő kenyérének és hazánk biztonságának az előmunkálatai.

Ha pedig a *mai biztonságért kell lenni milliárdjainknak, akkor a mai kenyérért és a jövő biztonságáért kell lenni pár rongyos ezerünknek is!*

Mert arányosan véve a dolgokat, — a falusi időjósok kérdésében nincs egyébről szó. (Vége.)

Kolozsmegyei kiscgazdák gazdasági tanulmányutja Beszterce vidékén.

Az erdélyrészi miniszteri kirendeltség előterjeszté-ére a földmivelésügyi miniszter ez évben is hozzájárult a gazdasági néptanítás azon egyik jó rendszeréhez, hogy a falusi kiscgazdákat, hazarészünk haladottabb vidékeire vezessék el állami támogatással. Régebben szép kirándulások voltak Mezőhegyesre, majd az algyógyi földmives iskolába — de leghasznosabbak voltak azon kirándulások, melyeket a *szászok* földjére vezettek.

Mindeneket megelőzőleg az uttörő munkát e téren az Erdélyi Gazdasági Egylet *kolozsmegyei szakosztálya* tette, mert már 1907-ben vezetett le egy 14 tagú földmives társaságot a Barcaságba a midőn Földvár, Höl-tővény, Feketehalom, s Keresztényfalva községeket s Brassó várost keresték fel. Ezen utról leirást is adott az *Erdélyi Gazda* 1907. augusztus. szeptemberi száma, dr. Cséser Lajos tollából, mely különnyomatban is megjelent.

Azóta a székelyföldi megyékből minden évben vezet le a *Kirendeltség* kiscgazdákat Brassó vidékére, így *jelen évben* is több csoport (Kolozsmegyéből is kettő) járt lent, sőt az udvarhelymegyei kiscgazdák már Medgyes és Nagy-Ekemező felé vették utjukat. Hogy csakugyan szerez újabb ismereteket s tapasztalatokat a tanulmányuton járt kiscgazda, mutatja, hogy pl. a vaseke szerzésben, szecskavágó használatban, trágyatelep rendezésben, vetőmag rostálásban triarózásban, gyümölcsták ültetésében stb. kiscgazdáinkat a *szász* kiscgazdáknál tett tapasztalat, s itthon vagy utánaossa a szerzett impressziók nyomán, vagy csak kevéske biztatás kell, s belefog az egyszerű újításokba. Igaz, helyenként nagy ugrások is esnek, pl. van község, amelyben még az ősi két nyomásos gazdaság áll, s már 2 benzines cséplőgéptársaság áll össze tisztán kiscgazdákából, máshol benzines malom társaság állott össze, de kicsi határukon alig terem a saját szükségletükre elég kenyér-mag stb. De mintegy, ez a vállalkozási szellem a kényszeren túl is a pár éve divatos, államsegélyes gazdas. tanulmányutak tapasztalataiból fakad.

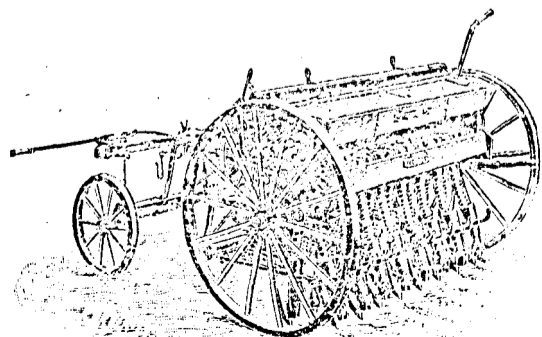
Ez évben az utolsó és harmadik kolozsmegyei kirándulást *Beszterce* vidékére vezette a min. kirendeltség, olyan vidékre, melynek földrajzi, gazdasági természeti viszonyai hasonlatosak Kolozsmegye erdős vidékeivel, ahol nem oly magas foku még a gazdasági kultúra, mint pl. a Barcaságon, de már olyan fejlődésben van, hogy pl. a híres besztercei gyümölcstermelésben, a Sajó menti fehér és piros-tarka állattenyésztésben, gépekkel dolgozó kiscgazdaságokban leghamarabb talál követendő és követhető példát a mi kolozsmegyei magyarunk is

A besztercei alispán s a lekencei szász gazdakör szives hívására október hó 8-án indult el Kolozsvárról a szamosvölgyi vasut szives féláru kedvezményével egy 32 tagú társaság Gyalu Nagykapus, Magyarerőmonostor, Nagypetri s Bogártelke községekből a miniszteri kirendeltség kolozsmegyei megbízottja. aztán a kolozsmegyei szakosztály kiküldötte dr. *Pavlik* Sándor tb. főszolgabíró vezetése alatt. A rendezésben Józsa Samu nagypetri s Gidófalvy György bogártelkei jegyzők is segítettek, de

részt vett három községi tanító is. *Lekencén* valóságos ünnepélyes fogadtatás volt, amennyiben a nagy közönségen kívül a perronon glédában várt a tűzoltó egylet s torna egylet ifjusága, s már a jól fegyverezett rezes banda vidám hangjai mellett szállottunk le. A csendben a falu jegyzője, Jekeli üdvözölte a kolozsmegyeieket szives hangon a község nevében, a gazdakör nevében pedig a szász község bölcs öreg papja *Wohl Vilmos* mondott szívből jövő *istenhozottat*. Azután négyes sorokban (bizony a magyaroknak is *Doppelreihenbe* kellett állani) a banda-hangjai mellett bevonultunk az iskola elé, ott gyorsan megtörtént a vendég-elosztás, kiki szállásán felfrissítve magát, újból gyülekezve a piacon, szekerekre kaptunk s megindult a tanulságos *határjárás*.

Meglepett a község városias külseje, az utak rendezettsége. láttunk erős bortermő új telepítésű szőlőskerteket, jó művelésű, vízmosás mentes szántókat, a tarlókat már jórészt leszántva, sok-sok takarmányrépa táblát, helyenként éppen szedték a *cukorrépat*, tapasztaltunk burjánmentes legelőket, simára gyalult réteket, melyeken helyenként leszógezett cövekről legelt az állat, s végzetül eljutva a Hanek testvérek 600 holdas gazdaságába, ott fogalmat alkothattak egy üzletszerű szabadgazdálkodásról, egyszerű de célszerű istállókról, kiscgazdák által is használatos acél gépekről, láttuk jól sikerült Praire tengeri honosítást, a juhászatban még jobban sikerült *frix kereszttevéseket* pinzgau + siment-hali szarvasmarha kereszttevéseket, amelyek vetett fülelőlkön jártak, mintaszertől méhes s minden fényűzéstől mentes célszerű lakóházakat. Ismételem nem olyan modern minden, mint a Barcaságon, de bár a mi kolozsmegyei gazdaságaink alekkencei állapot feleutján állának már! Visszatérve a községbe, megsejleltük a *vajszövetkezetet*, majd eldefilirozott a remek állományu fehér csorda s benéztünk több kiscgazda udvarába, vendégszerető házába és tetszett az acél váltó eke, a borona, a *henger*, a vetőgép, a szénaforgató gép, a lógereblye, a lókapu — s a szép termésű takarmánytők, szép fűrtű, jóízű szőlő, tejszövetkezeti vaj — s egy erős pohár bor. Estére a községi emeletes fogadó nagy termében a község színe-java részvételével igen barátságos áldomás volt, tosztokkal megszakított bandazenével s bizony nem győztünk hálálkodni Jekeli János jegyzőnek, Hanek György bírónak, Hedrich István orvosnak, Lieb Gusztáv tanító-karnagynak, Kandert István templomatyának, s különösen a mindenek által igen megszeretett ág evang. lelkésznek *Wohl Vilmos* gazdaköri elnök sok szíveséggel, figyelmes magyaros barátsággal végzett rendezői munkásságukért, házigazdai gondoskodásukért. Mikor aztán a hangulat tetőfokú felharsant a a szász kiscgazdák közt az *isten áld meg a magyart*... az extasisból haza kellett indulnunk — mert másnap is volt még utunk, dolgunk.

Okt. 10-én még elbucsuzva a lekencei jóbarátoktól az állomáson, vonatunk *Beszterce*re szállított, ahol Székely Sándor t. h. főállat-orvos fogadott a vármegye nevében, mindenkinek egy általa ügyesen szerkesztett gazdasági naptárt ajándékozva, kíséretében voltak a besztercei erdőigazgatóság és a földmivessiskola kiküldöttei. Vasárnap lévén, első utunk az ódon de pompás szász templomba vezetett, onnan

Szab., „Rekord II.” sorvetőgép

A losonci gazdasági gépgyár gyártmánya.

2024

Sorba vet — sorba trágyáz!

Allamgépgyári legújabb szerkezetű gözcseplőkeszletek, benzimotorok, resicai acélekék, Kalmár-féle rosták és egyéb talajmivelő eszközök.

Kívánatra szivesen küldünk árjegyzéket.

A Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége
V., Budapest, Váci-körút 32. szám.

átmentünk a szász gymnasiumba s a város megtekintése után kísértünk az erdőgazgatóság gazdag és jól gondozott gyümölcsfaiskolájához, onnan át kerültünk a szász földmivessiskolába, ahol az igazgató *Bock* Vi mos s a járás főszolgabírája *dr. Hunyadi* Imre fogadták a kirándulókat s *Preis* Albert gazd tanárral kalauzolták a minden szükségessé felszerelt telepet, amely 70 k. holdon inkább egy ügyes kis közép birtoknak tetszett, annyira száműzve belőle a sablon. Van egy nagyobb gazdának való 6 táblás vetéstorgója 18 holdon, egy másik 8 holdas 4 táblás vetéstorgója kisebb gazdák részére; 42 k. hold füvelő területe, 1 1/2 holdas faiskolája, egy holdon kísérleti tere 8 táblával, 22 drb. pinzgau marhája, a 9 tehén átlagban 1640 liter tejeléssel. A nagy vetéstorgó kat. holdankénti t. jövedelme 129.29 K, a kis vetéstorgóé 130.90 korona, a lucernásé 130.90 kor., a füvelőké 37.60 kor. az egész területnek átlagos tisztá jövedelme 73.56 kor. volt kat. holdanként. A faiskola 368 koronát jövedelmezett tisztán. A szarvasmarha tenyésztési ág kiadása 6449 kor. 20 f. volt, bevétele 4949.01 kor. volt, reáfizettek 1909-ben 1500.20 koronát, de ebben az évben igen drága volt a takarmány, s olcsó a marha — jobb eredményt alig lehetett elérni. Bevégezvén utunkat a kisgazdák kívánságára üdvözlő hálálkodó sürgönyt küldötték gr. Serényi miniszternek *dr. Koós* Mihálynak a min. kirendeltség vezetőjének és *Dózsa* Endre kolozsvári alispánnak — sok tanulsággal, hasznos tapasztalattal s igen becses szász barátság impressiójával megindultunk Kolozsvár felé.

— Borona. —

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ A gyümölcselevés szabályai. 1. A téli gyümölcsöt lehetőleg későn szedjük, kisebb fagyok az almának nem ártanak. 2. A gyümölcsöt sértetlenül nyomás vagy verés nélkül törjük le a fáról. Hogy a szára megsérült-e vagy sem, annak jelentősége nincs. 3. Nedves állapotban a tyümölcsöt nem szabad leszedni. 4. A gyümölcsöt nem szabad megtörlni A gondos természet minden gyümölcsöt finom felsőruhával látott el, egy viasszerű anyaggal vonván be, amely a külső kártékony behatások ellen védelméül szolgál. 5. A gyümölcsöt eltevés előtt néhány napon, sőt héten át szellős helyen tartjuk, hogy megszáradjon és némileg kipárolgjon. 6. A pince, kamra, padlás, szoba stb., ahova e gyümölcsöt eltesszük, legyen homályos és száraz, hőmérséke meglehetősen egyenletes s ez ne szálljon nulla alá s ne emelkedjék 8 fokon túl. 7. A földfölötti helységek, ha az előbbi feltételek teljesíthetők, alkalmasabbak, mint a pincék. 8. Erjedésben lévő, valamint poshadt bűzös tárgyak a gyümölcskamrából eltávolítandók. 9. A gyümölcs deszkából készült állványokra rakandó; a körte szárával felfelé, az alma szárával lefelé, 10 A finomabb gyümölcs úgy rakandó, hogy egymást ne érintse. Aljazatnak legmagasabb a faszénpor, gipsz, turfa, papiros lehetőleg mellőzendő. 11. Különséges gyümölcs, különösen ha kemény husu, egymás fölé rétegezve ládába vagy hordókban is elrakható. Az alma diófalevéllal vastagon kibélelt vermekben jól eltartható, de a verem kinyitása után gyorsan elhasználandó mert a levegőn hamar megromlik.

+ A napraforgópogácsa mint tehén

takarmány. Amelienhofban *O. Heu* mintegy 5 q nehéz fejősteheneknek naponként 1.5 kg. napraforgómag-pogácsát adott abraktakarmányképpen s arról a következőket jeventi: A napraforgómag-pogácsát november 5-én kezdte etetni és 10 nap alatt 21 fejős tehén tejhozama 156 l-ről 239 l-re emelkedett, melynek zsirtartalma 3.5% volt. A fejőstehenek egész télen át kitűnő husban voltak és a legjobb egészségnek örvendenek; a napi tejhozam május 10-éig, mikor is a téli takarmányozás megszűnt, 12 1/3 l. volt, ami oly eredmény, mellyel egy közönséges tehénállománynál nagyon is meg lehet elégedni. A napraforgómag pogácsa ezenkívül a legtöbb esetben igen jutányos áron kereshető be s ez okból is nagyon ajánlatos.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

Az »Erdélyi Gazdasági Egylet« állattenyésztési és állatkiállítási szakosztálya 1910. évi október hó 31-én (hétfőn) délután 4 órakor — az »E. G. E.« Attila-utca 10. szám alatti helyiségében

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja: *Az elnökség.*

A közgyűlés tárgyai:

1. Jelentés az 1910. évi működésről
2. Zárszámadás vizsgáló bizottság jelentése.
3. Jövő évi költségvetés megállapítása.
4. Elnök, alelnökök és 24 végr. biz. tagnak 3 évre való választása.
5. Esetleges indítványok.

A közgyűlést megelőzőleg 1/2 órákor, a végrehajtó bizottság tart ülést, melynek tárgya: Közgyűlési tárgyak előkészítése.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Legelőrendezés a székely vidéken. Serényi Béla gróf földmivelségi miniszter az erdélyrészi kirendeltség előterjesztésére Csikmádéfalva községének, valamint Csikcsicsó községnek rétlecsapolásra és rendezésre megfelelő államsegélyeket engedélyezett. Itt említjük meg, hogy vármegyénkben nagy lendület veszi a legelő rendezés ügye. Egyre több község gondoskodik arról, hogy okszerű új eljárással az eddig elhanyagolt és savanyu füvekkel bevont legelőterületek legeltetési célokra alkalmassá váljanak.

Székely községek ivóvize. Serényi Béla gróf földmivelségi miniszter a Maros-Torda vármegyében lévő Mezőpagocsi, Magyarpéterlaka, Sellye, Somosd, Magyar Nagybony, Nagyborján és az Udvarhely vármegyében lévő Füzesváralja községeknek 30000 korona államsegélyt engedélyezett vízrendezési célokra. A felsorolt községek valamennyire rá van szorulva arra, hogy az évek óta mutatkozó vízhiány vízvezeték kiépítésével megszüntetessék. Az érdekelt községek anyagi erejük szerint szintén vállalták a földmunkák és anyagszállításnak közérővel való teljesítését. A mi-

niszter elrendelte, hogy a közegészségügyi és állattenyésztési érdekből fontos munkákat még ebben az évben végeztessék el. Ugyancsak a földmivelségi miniszter a hegyvidéki kirendeltség előterjesztésére a Beregvármegyében levő Kissarkadon és Beregfalucskán létesítendő közutak építésére megfelelő államsegélyt engedélyezett. A két hegyvidéki községben szintén oly vízmizeriák voltak, hogy azokon sürgősen segíteni kellett.

A nép gazdasági nevelése. Az idén *Serényi* Béla gróf földmivelségi miniszter támogatásával a nép gazdasági nevelését nagyobb mértékben fogják kultiválni, eddig összesen 2455 gazdasági előadásra van kész program. Az akcióban részt vesznek a ország gazdasági egyesületei. Általában nagy perspektívájú kulturmunka indul a gyakorlati szükség jegyében. Hogy az előadók megfelelő segédkönyvvel rendelkezzenek, a földmivelségi miniszter megbizta *Szabó* Istvánt, *Kovácsy* Bélát, *Berger* K. Lajost, *Fáber* Sándort, *Groffics* Gábort, *Balogh* Sándort, *Ritter* Gusztávot, *Koerfer* Istvánt, *Kovács* Antalt, *Pettenhoffer* Sándort, *Barna* Balázst, *L'Hulhier* Istvánt, *Lövy* Józsefet, hogy gazdasági képzésére gyakorlati alapon, a legszükségesebb ismeretekre kiterjedve és a hazai viszonyok szemmel tartásával irjanak ilyen előadásokat. A téli oktatás egyébként megmozgatja a tanítás legnagyobb eszközét: a közvetlen szemléletet is s ezért az előadásokat vetítet képekkel is vonzóbbá és érdekesebbé teszik.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Monostori Károly királyi tanácsos.

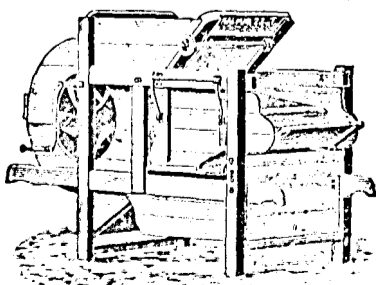
Abból az alkalomból, hogy a király a személye körüli magyar miniszterium előterjesztésére Monostori Károlynak, a budapesti állatorvosi főiskola nyugalmazott nyilvános rendes tanárának és lapunk régi munkatársának az állatorvosi szakoktatás és irodalom terén szerzett érdemei olismeréséül a királyi tanácsosi címet adományozta, közöljük erről az érdemes tudósról és íróról a következőket:

Monostori Károly 1852-ben Désen született. Az állatorvosi tanfolyamot jeles sikerrel 1874-ben végezte s 1875-ben lett tanár-segéd. 1878-tól Nagykovácsly vármegyében mint központi állatorvos szolgált és 1881-ben nevezetett ki m. kir. állatorvosi tanintézetben az állattenyésztési tantárgyak előadásával, 1888-ban pedig nyilván. rendes tanárrá nevezetett ki s mint ilyen vonult 35 évi állami szolgálat után 1909. végén nyugalomba.

Már mint tanársegéd, később mint állami állatorvos, kimagasló szolgálatot tett az ügyeknek, melyeknek napszámósává szügdött.

Nagy kedveltségre tett szert populáris szakműveivel és az ország ugyszólván minden szaklapjában közölt dolgozataival, köztük 30-at meghaladó, önálló, nagyobb művel, melyek több kiadást értek.

Irodalommal különben 38 év óta foglalkozik s szakmunkái mellé szépirodalmi dolgozatok is sorakoznak.

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!

Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmar-rosták“

Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzőket kórn!

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

Szaktművei közül nagyobb méretűek: »A ló és tenyésztése,« »A sertés és tenyésztése,« »Állatgyógyászat,« »Állategészségtan,« »Könyv az egészséges állatok gondozásáról,« »Szarvasmarha tenyésztés,« »Juhtenyésztés,« »Sertés tenyésztés alapvonalai,« »Lóismeret,« »Lótenyésztés és gondozás,« »Házinyul tenyésztés,« »Ebtenyésztés,« »Tejgazdaság alapvonalai,« »Lógondozás,« »Szülészeti műtétan,« »Die Schweine Ungarns.«

Részt vett az 1878-ban alapított »Állatorvosi Lapok« létrehozásában; tíz éven át »Állatorvosi Zsebnaptár«-t adott ki; megalapította és ma is szerkeszti az »Állatvédelem« című szaklapot, az »Ajándék könyv« (ma »Gyermek Naptár«) című évkönyvet; tevékeny részt vett a »Magyar Kölcsönös Állatbiztosító Társaság« a »Budapesti Lótaratók Szövetkezete,« a »Helyhatósági állatorvosok szövetkezete« az »Ebtenyésztők egyesülete« stb. alakításában; fáradhatatlan küzdelmet folytatott a budapesti lóvágóhid és a kocsis iskola létrehozása érdekében. Mint számos szakegyesületnek választmányi tagja, mint az »Országos Állatvédő Egyesületnek« és a »Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségé«-nek főtitkára, mint az állatorvosi tisztviselővizsga-bizottság, az országos állategészségügyi tanács és az országos hazai s néhány külföldi lap munkatársa, ma is szakadatlan munkálkodást folytat.

— **Megnyitó ünnepély.** A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia f. hó 12-én tartotta meg az 1910—11 i ez évvel 42-ik tanévi megnyitóját, melyen Dr. Szentkirályi Ákos akadémiai igazgató tartott közgazdasági vonatkozásában fontos megnyitói beszédet az akadémiai hallgatóságához a gazdasági és társadalmi életben. Majd L. Szabó Döme akad. tanár tartott érdekes és tanulságos felolvasást az »Immunitás«-ról, annak mibenlétéről és különböző módjairól. Ennek elhangzása után az igazgató a beiratkozott hallgatókról tett számbeli jelentést.

— **A bitumen- és a kálisó-monopólium.** A kormány a képviselőház elé terjesztette a folyékony és a gáznemű bitumenekről és a kálisóról szóló törvényjavaslatokat. Az első törvényjavaslat úgy rendelkezik, hogy a folyékony bitumenek (kőolaj, petroleum, nafta, valamint a földgyanta (ozokerit) és az égethető földgázok) fölkeresésének és kiaknázásának joga az államé; az állam a bitumenek kiaknázásának jogát azonban másra is átruházhatja. A tizenhét szakaszból álló törvényjavaslat megokolása igen terjedelmes és legnagyobb részben a bányamonopólium védelmére alkalmas adatokat csoportosítja és dolgozza föl. A kálisókról szóló törvényjavaslat még rövidebb, — csak kilenc szakaszból áll. Legfőbb rendelkezése az, hogy a jövőben a kősón kívül a kálisók (káli és magnézium-sók) is úgy szilárd, mint oldott állapotban az állami sőjvédék tárgyai. A pénzügyminiszter azonban a kálisók kutatására és kiaknázására vonatkozó jogot meghatározott területre és időtartamra másra is átruházhatja. A törvényjavaslat megokolása ismerteti a kálisóbányák termékeit (karnallit, kainit, szilvin, szilvinit, kizerit, keménysó, polihalit, boracit, stb.) a melyeknek vegyi összetételéből arra lehet következtetni, hogy ahol konyhasó nagy bőséggel van, ott kálisónak is kell lenni. A megokolás azt is bőven kifejti, hogy a föld birtokosa a kálisóért, mely az államé, kártérítést vagy ellenszolgáltatást nem követelhet.

— **Az alsózsuki lóverseny.** 9-én folyt le a második lóverseny Zsukon. A változó időjárás sokakat visszatartott a részvételtől.

Az eredményeket az alábbiakban közöljük:

I. Kolozsvár város díja.

Futottak: Gróf Béli Kálmán, Mica, lov. gróf Eszterházy Károly.

Gróf Teleki Arctur, Gyurka, lov. báró Bánffy Endre.

Gróf Teleki Arctur, Lili, lov. Wodiáner hadnagy.

Báró Wesselényi István, Menyecske, lov. tulajdonos.

Első: Lili, második: Gyurka.

II. Hubertuslaki versenyek:

Futottak: gróf Bethlen István, Bobita, lov. Pintér hadnagy.

Szentkirályi István, Gyik, lov. Márkovits hadnagy.

Wodiáner B., Gyere rózsám, lov. tulajdonos.

Első: Gyere rózsám, második: Gyik.

III. Első oszt. áll. ménék versenye.

Kilenc állami ménét nyergeltek, amelyeket majdnem mind katonatisztek lovagoltak. Futás közben gróf Logothetti leesett lováról és a ló jó darabig együtt futott a többiekkel. De csakhamar elfogták és a gróf felpattanva rá elsőnek érkezett a célhoz. Azonban éppen ezért még sem ő volt a nyerő, hanem Bartha százados Dombóvár 66-tal.

IV. Heléna akadályverseny.

Futottak: gróf Bethlen István, Tulipán, lov. Wodiáner.

Filotás Ferenc, Derengő, lov. Pintér.

Báró Schwaben Durneiss Gyula, Morbihan, lov. gróf Eszterházy.

Zsibói ménes, Pamela, lov. Markovits.

Első: Tulipán, második Derengős.

V. Hadseregi akadályverseny.

Bartha Albert Belle Párisi enf, lov. tulajdonos.

Csejkovics Károly, Bernath, lov. tulajdonos.

Filotás Ferenc Annexió, lov. Pintér.

Báró Schwaben Durneiss Gyula, Styles, lov. Wodiáner.

Tadics Emil, Völegény, lov. gróf Eszterházy.

Teleky Ferenc, Csapszék, lov. Kovács hadnagy.

Első: Styles, második Annexió.

VI. Másod oszt. áll. ménék versenye.

Tíz mén indult.

Első lett 4 Syglavy, lov. Bogdánffy hadnagy.

— **Rossz szüret Olaszországban.** Milanóból jelentik, hogy az olasz földművelésügyi miniszter Itáliának ideai szőlőtermését a tavalyi 98.5 millió métermázsával szemben 54 millióra és a borhozamot a tavalyi 60 millió hektoliterrel szemben 32 millióra becsüli.

— **Hir a komlópiacokról.** Valamennyi európai piacon megélnékült a komlóforgalom, s az árak javulnak. A cseh Saazban I. o. 155—160 kor., II. o. 130—140, III. o. 110—115 kor. 50 kilonként. Vidéki, auschachi komlóért 110—130 koronát, Stájerért 100—120 koronát, morvaiért és magyar komlóért 100—110 koronát fizetnek 50 kilonként. Nürnbergben az I. o. 80—90 márka, II. o. 72—78 márka, III. o. 68—78 márkán két 50 kilonként. Segesvárt még lanyha az üzlet, néhány tétel tarka komló 70 korona, jobb minőségű 100 koronáért kelt el 50 kilonként. Legújabb hír, hogy úgy saazi, mint a nürnbergi piacokon mindjobban élénkül a komlóüzlet.

— **Lépfene elleni védőoltás díjazása.** A földművelésügyi miniszternek 95.000/1900. sz. rendelete 181. §-ában következőképpen szabja meg a lépfene elleni védőoltás díjait a m. kir. állatorvosok részére: 1—100 drb-ig minden állatért a 40 fillér = 40 K, a 100-on felül levő állatokért 200-ig drbonként 30 fillér = 30 K, 20 darabon felül 66 drbért a 20 fillér; összesen 83 K 20 f. Ezek a díjak arra az esetre érvényesek, ha az állatorvos a 310 szarvasmarhát és az 56 lovat egyszerre ojtá-

totta be, egyébként pedig a kétszeri ojtás együttes díjazását foglalják magukban. Az ojtó állatorvosnak azonban azonfelül igénye van a kétszeri kiszállásért két látogatási díjra (à 1 K 50 f), valamint fuvardíjra vagy természetben fuvarra és amennyiben az ojtóanyagot ő szolgáltatta, ez anyag árának megtérítésére. Vemhes teheneket és kancákat a vemhesség előrehaladott szakában nem ajánlatos beojtani, mert ilyenkor az ojtás esetleg elvetélést okoz, több hónapos borjukat és csikókat ellenben a nekik megfelelő adaggal aggodalom nélkül be lehet ojtani.

— **Sörárpa- és komlókiállítás Berlinben.** A berlini erjedéstani intézet által folyóhóban rendezendő sörárpa- és komlókiállításra a magyar termelők nagyobb csoportban vesznek részt. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület üzemi osztálya, mely a magyar csoport rendezését magára vállalta, most küldötte ki Berlinbe a nagy számban egybegyűlt árpa- és komlómintákat. Krolopp Hugó országgyűlési képviselő, az OMGE. titkára folyóhó 7-én utazott Berlinbe, hogy Magyarország gyűjteményes árpa- és komlócsoportjának megfelelő elrendezését személyesen ellenőrizze.

— **Országos tenyészbaromfivásár Aradon.** Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület az általa már évek óta rendszeresített tenyészbaromfivásárt ez évben is meg fogja tartani Aradon, még pedig november hónap 6-án és 7-én. A vásár ez idén is országos jellegű lesz s annak sikerét már előre is biztosítja az, hogy az állam részére szükséges tenyészbaromfi nagy részét ez alkalommal itt szerzik be. A kiállított baromfiakat díjazni fogják. Bejelentési határidő október 20. Bejelentési ív a gazdasági egyesület titkári hivatalánál kapható.

— **A peronospora és a must cukrozása.** Tudvalevűleg az új bortörvény eltiltotta a must cukrozását, azonban felhatalmazta a szőlészeti és borászati felügyelőket, hogy az elemi csapások vagy a szőlősgazdák hibáján kívüli más ok miatt túlságosan savanyu must cukrozását a must tulajdonosának kérelmére megengedhessék. Az idén a peronospora nagymérvű pusztításai miatt kilátás volt arra, hogy a musttermés sok helyen rászorul a cukrozásra. Mint a Bud. Lev. értesül a must cukrozása azonban csak kevés helyen vált szükségessé. Azokban a szőlőkben, melyekben a peronospora ellen a permetezéssel való védekezést vagy egyáltalán nem, vagy pedig hanyagul végeztek, annyira elpusztult az egész termés, hogy jóformán nincs is mit szüretelni s így cukrozni sem. Viszont a szorgalmas szőlősgazdáknak, akik a védekezést gondosan végezték sok helyen teljesen sikerült megvédeni szőlőiket s ezeknek bő és minőségre is jó bortermeésük lesz. Általában tehát az idén sem lesz sok olyan must, amelyet cukrozni kellene, vagyis amelynek cukrozására a bortörvény szerint engedély volna adható.

Szüreti kilátások Torda vidékén. A mig az ország igen sok helyén a sok elemi csapás és szőlőbetegség tönkretette az ideai termést, addig Tordán és Torda-Aranyosmegyében kitünő és igen nagy bortermeésre van kilátás. Az időjárás az egész éven át nagyon kedvezett a szőlőnek. Sem jégverés, sem betegség nem pusztította és így szépen érett és fejlett a szőlő. A minőség pedig a tavalyit is felülmúlja, mennyiségileg is sok várható, mert ezer holdnál több terem. A szüret október közepén kezdődik.

— **A magyaróvári cukorrépa.** A magyaróvári növény élet- és kórtani állomás már évek óta foglalkozik a hollandi cukorrépa meghonosításával. Ez a répa megnő másfél kilogrammra is és 20—22 százalék cukortartalmú. Tíz év óta folyik az aklimatizálási kísérlet. Ez évben nemcsak Magyaróváron, hanem Botfalun, Diószegen, Kaposváron és Szerencsen, tehát különböző talaji és éghajlati viszonyok közt végeztek összehasonlító termelési kísérletet, mely igen kedvezően ütött ki. A magyar-

Óvári cukorrépa, így nevezték el a magyar gazdák az Amszterdam mellett nagyban termelt cukorrépa fajtát, minden tekintetben jól megállotta helyét még az elsőosztályú németországi répák közt is. A termelési kísérletet folytatják s nemsokára a gazdák széles körben fogják termelni e jól honosuló fajt.

— **Hamisított élelmiszerkiállítás.** Erdékes és tanulságos kiállítás látható most a londoni Horticulturel-Hallban; a hamisított élelmiszerek kiállítása. Célja az, hogy a közönséggel megismertesse a hamisítások módját és megtanítsa a fogyasztókat arra, miként lehet a hamisított portékát a valóditól megkülönböztetni.

Gyönyörű fehér kalács fekszik például az egyik asztalon. De a kémiai-intézet bizonyítványából kitűnik, hogy a kívánatos süteményt nem csupán lisztből csinálták, hanem van benne gipsz, mézpor és timsó. Egy szép barnás-pirosra sült rozskenyérben agyagot, borsólisztet, meszet és timsót talált a kémiai

vizsgálat. Van ott számócalekvár, amelyben egy szem számóca sincs. stb.

— **Kwizda-féle restitutív-fluid lovak részére.** Aki a lovak inait erőltetett használat mellett épségben akarja megtartani, annak nagyon is ajánljuk a Kwizda-féle Restitutív-fluid alkalmazását. Minden használat után, miután az inakat szalmával jól megcsutakoltuk, dörzsöljük a ló lábát térdétől csüdíg jól restitutív-fluiddal s aztán pólyázzuk könnyen be, — ez egy egyszerű és mégis igen hathatós szer, — hogy az inakat frissen és feszesen tarthassuk. Kwizda-féle cs. k. szabb. Restitutív fluidnak lovak részére, tehát egy jó*arban tartott istállóban sem volna szabad hiányoznia.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELOS SZERKESZTŐ ES KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

Gazdatiszti

állást keres

ref vallásu, 39 éves, kis családdal, 18 évi praxissal bíró, gyakorlati vizsgát tett, magyar és román nyelveket beszélő, ugy külső mint belső gazdasági teendőkbén, cukorrépa, tehenészet, marha- és sertéshizlálásokban teljesen jártas; fáradságot nem ismerő gazdatiszt, bármikori belépésre. — Esetleg fixadminisztrációra vagy haszonbérletre is vállalkozik. — Czime: a kiadó hivatalban.

2502

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,981.700.— K
Tartalékok	1,933.963.54 —
Összesen:	3,915.663.54 —
1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " " "	59.782.26 " "
1903. " " "	109.331.73 " "
1904. " " "	72.438.23 " "
1905. " " "	61.730.60 " "
1906. " " "	39.243.65 " "
1907. " " "	41.877.32 " "
1908. " " "	81.088.76 " "
1909. " " "	106.589.64 " "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

As 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részesültek. Az 1907. és 1908. valamint 1909. évi üzletfelesleggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk, ugy hogy 1909. év végén a tartalékok 1,933.963.54 koronára rúgnak.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

2008

Az igazgatóság.

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

OBERDING ANTAL

vizvezeték és csatornázási vállalata
Kolozsvárt, Bástyá-utca 4. szám. (Óvár.)
Telefon-szám: 625.

Készít fürdőszobákat, closetteket, mosdó-asztalokat, új házi vezeték berendezéseket. — Továbbá készít vidéken vizvezeték szivattyú állomással vagy forrás foglалással. — Elvállal jutányos árban évi jókarban tartásokat és minden e szakmába vágó javításokat pontosan és a legjutányosabban.
2436

Szőlőoltványok

I. oszt. igen szép és dus gyökérzetű egy és két éves fásoltványok Ripária Portális és Rupestris-Monticola, alanyra oltva különféle bor és csemegefajtában. Köztük a „Csaba gyöngye“, mely már július 20-án érett. Ezenkívül Ripária Port. és Rup. Monticola sima és gyökeres alanyvesszők. Sima zöld oltványok és peronospora-mentes európai és gyökeres vesszők. — Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az:

„Erzsébet-szőlőoltványtelep“

Tulajdonos: SCHMIDT MÁTYÁS,
BOGÁROS (Torontálmege.) 2504

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Dívatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kszelők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristof

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktara

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olesó árban található. — Minden fajtájú és nagyságu szalon, ebédli és futószőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktár.

Eladó

tisztavéri magyar erdélyi jellegű szarvasmarha tenyészetem, mely 20 év óta fenn áll. Tenyészet áll 28 drb tehén, 1 drb Sperker Ferenc szentdemeteri tenyészetéből vásárolt törzsbika, 10 drb 2 éves, 13 drb 3/4 éves bika, 5 drb 3 éves, 16 drb 2 éves és 10 drb 3/4 éves üszök.

Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos:

Bárczay Gyula,

Tiszabura.

2505

Keresek megvételre 10 waggon

első osztályu szénát és

10-15 waggon szalmát

Ajánlatokat alábbi címre kérek:

Engelman Hermann

Kolozsvár,

Honvéd-uteza 11. SZ.

2507

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztalysorsjegyek felárusító helye. A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámítól, váltókat, utalványokat, járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket elad és vásárol

Előleget ad értékpapirokra, folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket, hitelleveleket bármely külföldi piacra.

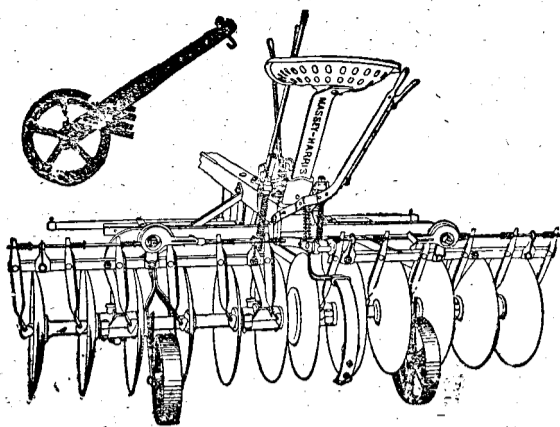
Rendelkezésre tart felek saját záral alatt tűz- és betörésmentes páncélzsekrenyeket. (Safe Deposits.)

2017

Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Massey-Harris Co. R. T. Fűkaszaló, aratógép és földmivelő eszközök gyára.

Tárczás-borona.

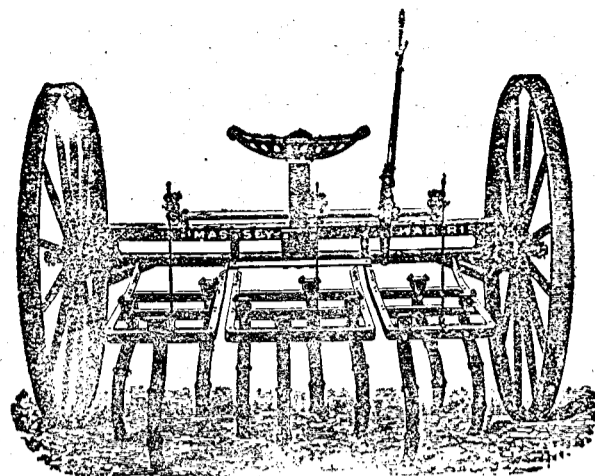
Toronto

Észak Amerika.

A világ legjobb gyártmányai.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küld a

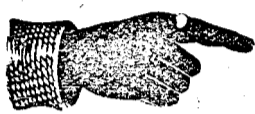
Massey-Harris Co. részvénytársaság

2379

Cultivátor.

BUDAPEST, Alkotmány-utca 23. sz.

Erdély Legnagyobb Drogeriája!

Főraktár mindennemű bel- és külföldi gyógyszer különlegességekből, kötszerek és betegápolási eszközök

ÁLLATGYÓGYÁSZATI CIKKEK

LITKE LŐRINCZ

(ezelőtt Burger.)

Gyógyáru-vegyyszer-, pipere és illatszer üzlete Kolozsvar, Mátyás király-tér 32. sz. Telefon 250.

HÁZIASSZONYOK FIGYELMÉBE!

Házilag készítenő igen jó LIKÖRÖK és RUMOK előállítására kitűnő FRANCIA AROMAKAT hozok forgalomba, melyeket 1 liter Likör vagy Rum készítéséhez bármely aromába 60 fillérért üvegekben árusítok.

2422

Készítése gyors, olcsó és tiszta:

A következő aromákban:

Allasch	Barack	Cognac	Császárkörte	Meg	Rózsa
Anisette	Benedictiner	Curacao	Kávé (Mocca)	Narancs	Rum
Ananas	Cacao	Chatreuse	Kömény	Punch	Seprő
			Maraschnó	Pfefferüma	Szilvium
					Törköly
					Vanília

Naponta 2-szer postai szétküldés!

Yes amerikai porcelán puder

5 korona helyett csak 4 korona, kisebb doboz 2 korona 50 fillér.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

- Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
- Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
- Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
- Szivattyuk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
- Hűtőtelepek és jéggyárak.
- Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
- Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
- Borsajtók és szőlőzúzó.

2010

Kolozsvar mellett, vasuti állomáshoz közel fekvő birtokon termett nagyobb mennyiségű prima széna és lóher-

takarmány — mázsája 2 K 50 f. — és szalma — mázsája 1 ko-

rona — olykép **eladó,** hogy vevő azt ott etesse fel. Elegendő jó istálló áll rendelkezésre; hizlalásra is előnyös, amennyiben

takarmányrépa és tengeri dara jutányos árban kapható. — Ugyanott 40—50 drb szarvasmarha és 500 darab juh telelése részért elvállaltatik.

Megkereséseket e lap kiadóhivatala továbbít.

2506

A M. Á. V. erdélyrészi fő- és mellékvonalainak menetrendje. Érvényes 1910. október 1-től.

Szv. v.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Budapest—Brassó:							Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Tvszsz.	Gyv.	—	—		
705	700	820	—	200	540	935	ind.	Budapest ér.							720	730	640	955	450	—	150	—	—
Tvszsz.																		Tvszsz.					
724	1254	415	—	714	253	242		Nagyvárad							1109	216	1114	424	215	830	841	—	—
1119	401	720	—	933	557	521		Bánffyhungad							755	1141	822	209	—	402	628	—	—
129	540	905	—	1051	832	646		Kolozsvár							606	1031	640	106	—	120	520	—	—
307	706	1031	—	1233	1027	801		Aranyosgyéres							344	837	437	1146	553	—	233	—	—
354	738	1112	—	116	1115	822		Székelykocsárd							307	808	405	1119	445	—	156	Gyv.	Tvszsz.
—	844	1230	1217	301	133	905		Tövis							157	725	307	1029	950	1057	1235	315	—
—	918	107	1245	351	213	930		Küküllőszög							101	650	153	930	—	1002	—	232	716
—	1018	214	127	517	323	1013		Kiskapus							1212	616	1257	843	—	928	—	158	538
—	1135	347	230	750	508	1119		Szegesvár							1040	515	1136	713	—	832	—	1251	321
—	—	406	243	818	532	1132		Héjasfalva							1008	454	1117	—	—	815	—	1230	—
—	—	753	516	1245	856	219	érk.	Brassó ind.							636	220	740	—	—	600	—	1005	—

Szv.	Szv.	Vv.	Vv.	Vv.	Vv.	Vv.	Szv.	Aranyosgyéres - Torda:				Szv.	Szv.	Vv.	Vv.	Vv.	Vv.	Vv.	Szv.	
450	813	1032	1150	1036	354	716	847	ind.	Aranyosgyéres ér.				420	740	955	1128	250	1010	645	818
512	835	1054	1212	1058	416	738	909	érk.	Torda ind.				403	720	935	1108	230	950	625	758

Gyv.	Szv.	Vv.	Gyv.	Szv.	Arad—Tövis					Szv.	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	
1221	404	1000	704	632	ind.	Arad ér.					850	438	808	1050	403
232	810	402	935	959		Marosillye					510	1229	535	711	139
316	917	600	1030	1107		Piski					412	1132	455	615	1255
416	1039	725	1123	1224		Alvinc					248	944	350	448	1142
429	1102	746	1136	1244		Gyulafehérvár					230	924	337	429	1057
451	1131	821	1157	110	érk.	Tövis ind.					200	851	315	355	1021

Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Sz.-Kecserd—Déda:					Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	
220	830	1154	347	ind.	Székelykocsárd ér.					1246	755	1047	212	717
300	909	1233	427		Marosludas					1206	715	1008	134	635
442	1052	206	607		Marosvásárhely					1052	600	852	1219	519
655	104	414	816	érk.	Déda ind.					838	—	610	952	502

Szv.	Szv.	Vv.	Tvszsz.	Brassó—Bereck:				Szv.	Szv.	Vv.	Szv.	Sepsiszentgyörgy-Gyergyószentmiklós				Szv.	Szv.	Szv.	Szv.		
540	1055	251	603	ind.	Brassó ér.				822	135	529	929	1215	409	809	659	ind.	Sepsiszentgyörgy ér.			
728	1249	443	—		Sepsiszentgyörgy				659	1215	409	809	1006	725	—	—	1006	725	—	—	
845	204	609	—		Kovácsna				536	1037	208	—	1006	725	—	—	614	340	724	1233	
939	258	707	—		Kézdivásárh.				450	948	116	—	1006	725	—	—	614	340	724	1233	
1100	415	833	—	érk.	Bereck ind.				325	820	1140	—	1006	725	—	—	614	340	724	1233	

Vv.	Szv.	Vv.	Küküllőszög - Parajd			Vv.	Szv.	Vv.	Szv.	Vv.	Szv.	Alvinc—Nagyszeben			Szv.	Szv.	Vv.		
236	940	223	ind.	Küküllőszög ér.			907	1238	623	234	740	421	ind.	Alvinc ér.			700	1122	858
426	—	437		Dicsőszentmárton			735	1117	450	640	1224	821	érk.	Nagyszeben ind.			305	743	350
756	—	800	érk.	Parajd ind.			422	—	114										

Vv.	Vv.	Vv.	Fogarás—Brassó:			Vv.	Vv.	Vv.	Tvszsz.	Vv.	Tvszsz.	M. Luda - Beszterce			Tvszsz.	Vv.	Tvszsz.		
320	832	620	ind.	Fogarás ér.			750	422	908	—	405	432	ind.	Marosludas ér.			701	621	—
704	1212	959	érk.	Brassó ind.			420	1250	584	743	1016	—	érk.	Beszterce ind.			—	1217	400

VEGYEN! VEGYEN!

Konverzionális Jelzalog-Sorsjegyet!

E sorsjegyek mindenikét kihúzzák a törlesztési húzáson és a nyereség húzásokon az a sorsjegy is tovább játszik, melyre előzőleg egy vagy több nyereség már esett. E sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióképen is lehetők. Legnagyobb főnyeresége:

egy millió korona.

Húzások: minden év február 25-én, április 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

Részletre:

egy darab 15 havi részletfizetésnél havi 10 korona
 egy darab 17 havi részletfizetésnél havi 9 korona
 egy darab 20 havi részletfizetésnél havi 8 korona
 egy darab 23 havi részletfizetésnél havi 7 korona
 egy darab 28 havi részletfizetésnél havi 6 korona
 vagy letétre 20 K foglaló letétele után legolcsóbb kamatra.

A nyereségek azonnal a vevőt illetik.

Kapható a
Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
 részvénytársaságnál
 Mátyás király-tér 7 szám alatt.

Őszi trágyázás!

2459

Valódi Stern Marke védjegyű

Thomassalak
 a legjobb és legolcsóbb foszforosavas műtrágya!

Csak akkor valódi, ha ilyen zsákban van és eredeti olomzár van rajta.

Minden zsák tartalomjelzéssel van ellátva.

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Kalmár Vilmos
 a Thomasphosphatfabriken, Berlin vezérképviselője Budapest, VI. Andrassy út 49.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzalog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyuttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotot, kagors és költséget kimelő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a földsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsoandó

4 1/2 % -ot tisztán jövedelmező zálogleveleket.

A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál“ kifizettetnek 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem:
 magán- és bérházak birtokok és bérletek erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleteit.

Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség
GOMBOS BENO Kolozsvár, Feren: József-ut 7.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-kizárólagos ügyintéző

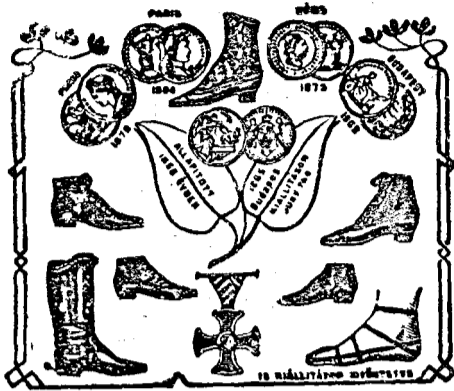
Szivattyúk és Mérlegek

Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült
FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy hasznáit, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
által a legutányosabb árak mellett ajánlatotk
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecs kavágók, répvágók, kuzorizatorzolók, daráló, őrlőmalmok, egytemes acél-akák, 2- és 3-vasu akák és minden egyéb gazdasági gépek.

Szőlőkötöző-fonál
jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legutányosabban a
Fischer-féle

zsák és ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szereshető be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmának és viszonteladóinak szállítója.

Pontos, szolid kiszolgálás.
Ponyvakölcsönző intézet.
Tessék ajánlatot kérni!

2260

Kwizda-féle

RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovak számára.

Szövedjegy, címke és csomagolás védve.

Egész üveg ára K 2.80.

Több mint 40 év óta használatban az udvari és versenyló-istállókban, elő- és uterősítésre nagyobb strapák után, inak merevségénél stb., i domitásnál kiváló munkára képesíti a lovakat

1900. párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle

Blister,

szürke, erős bedörzsölés, 1 tégely K 2.—

Póktinctura,

lovak számára, 1 üveg K 3.—

Patakenőcs,

merev és törődött paták megvédésére, 1 szelence à 400 gr. K 2.50.

Pataragasz,

mesterséges pataszarv, 1 rudacs K 1.60

Var-keuőcs

lovak- és szarvasmarhák-
nak K 2.—

Szétosztató-kenőcs.

Mirigy- és tőgy-kenőcs. Egy tégely 2.—

Kwizda-féle

Hashajtó piulák,

lovak számára (Physie) 1 bádogszelence K 4.—

Kólika-piulák,

lovak és szarvasmarhák számára,
1 szelence K 3.20, 1 karton K 1.20.

Giliszta-piulák,

lovak számára, 1 bádogszelence K 3.20,
1 karton K 1.20.

Kresolin-kenőcs,
patakonzerváló szer, 1 szelence $\frac{1}{2}$ kiló K 2.20.

Mosószappan

háziállatoknak. Egy darab —.80.

Nyereg szappan

a nyereg és szerszám tisztítására 1 doboz 2.—

2450. I.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-u. 12. és Andrássy-út 26

KWIZDA-féle

korneuburgi m. r. h. z. p. o. r

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, erős emésztésnél, a tej javítására s a tejes fokozására.

1 doboz ára 1 korona 40 fillér.
 $\frac{1}{2}$ doboz 70 fillér.

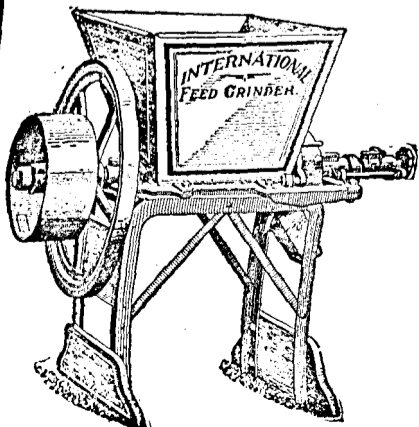
Mc Cormick

„International“ egytemes darálógépe

a legjobb csővestengeri darálógép, a mellett mindennemű szemes takarmány darálására kitűnően megfelel.

Munkaképessége csekély erőszükséglet mellett igen nagy.

Szabadalmazott ki- és berakókészüléke folytán a daráló-tárcsák tartóssága sokkal nagyobb, mint bármely más gyártmányu darálógépe.

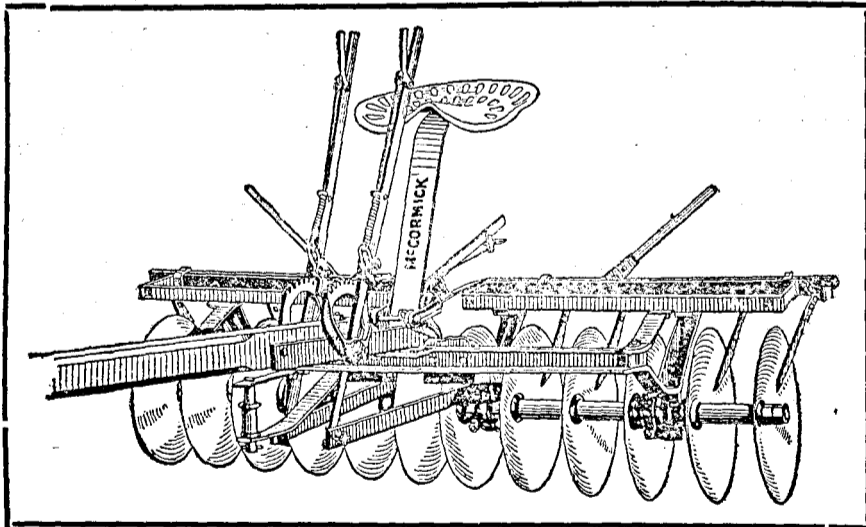

Mc Cormick

Harvesting Machine Company

Igazgatóság és főraktár:

Budapest, Alkotmány-u. 12. sz.

Mc Cormick

„Bumper Type“ tárcsásboronák

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyaguk révén, a legkedveltebbek és legelterjedtebbek.

A tarlóhántásra és a tavaszi szántásra a legújabb szabadalmazott és az erdélyi talajviszonyoknak teljesen megfelelő **Mc Cormick tárcsásboronát** kérjük sürgősen megrendelni, mert készletünk rohamosan fogy.

Különlegesség: a 16 tányéros tárcsásborona 16 vagy 20 any. hüvelyk méretben; munkaszélessége 240 centiméter.

Összes árjegyzékeinket kívánatra díjmentesen küldjük.

I. H. C. Benzinmotorok

2—25 eff. lóerővel stabil felállásra, lokomobilok és magánjáró benzinlokomobilok mint takarmánykészítő, vízszivattyuzó és cséplőmotorok rohamosan terjednek, mert üzemük a legegyszerűbb, legbiztosabb és legolcsóbb.

Gazdasági célokra csakis az eredeti I. H. C. Benzinmotor felel meg, mert kezelését az egyszerű béres is elsajátíthatja.

Teljes modern takarmánykamra-berendezéseket a legutányosabb árban szállítunk és azokat díjmentesen tervezzük.

